

Sygn. akt III UK 27/15

POSTANOWIENIE

Dnia 16 czerwca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z odwołania S. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J.

o emeryturę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 czerwca 2015 r.,

na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie

z dnia 4 września 2014 r., sygn. akt III AUa 269/14,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie wyrokiem z dnia 4 września 2014 r. oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Krośnie z dnia 17 stycznia 2014 r. (mocą którego zmieniono decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J. z dnia 29 lutego 2012 r. i przyznano wnioskodawcy S.S. prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od 24 lutego 2012 r., stwierdzono brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej w zakresie uprawnień wnioskodawcy do świadczenia

emerytalnego oraz zasądzono od pozwanego na rzecz odwołującego się kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego) i zasądził od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Powyższy wyrok został zaskarżony skargą kasacyjną organu rentowego. Skargę oparto na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego: art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.; dalej: „ustawa o emeryturach i rentach z FUS”) i § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w Krośnie z dnia 17 stycznia 2014 r. i oddalenie odwołania wnioskodawcy od decyzji organu rentowego; ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Rzeszowie.

Jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano jej oczywistą zasadność, będącą konsekwencją naruszenia przez Sąd drugiej instancji art. 184 w związku z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przez uznanie, że wnioskodawca posiada 15 letni okres pracy w warunkach szczególnych wskutek zaliczenie mu okresu pracy od 24 maja 1993 r. do 5 stycznia 1996 r. w spółce cywilnej „K.” na stanowisku szlifierza trakowego wykonującego ostrzenie urządzeń metalowych (czyli na stanowisku określonym w wykazie A Dziale III poz. 78 wyżej wymienionego rozporządzenia), jako pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

W uzasadnieniu wniosku podniesiono, że Sądy obu instancji bazując na ustaleniach z zeznań świadków oraz wnioskodawcy zakwalifikowały okres pracy ubezpieczonego we wspomnianej spółce cywilnej jako pracy w warunkach szczególnych, pomijając w tym zakresie ocenę dokonaną przez biegłego sądowego. Dodatkowo skarżący zwrócił uwagę, iż Dział III wykazu A odnosi się do

pracy w warunkach szczególnych wykonywanych w hutnictwie i przemyśle metalowym. Działalności gospodarczej pracodawcy nie sposób zakwalifikować do żadnej z tych branż (zakład prowadzi działalność gospodarczą polegającą na sprzedaży hurtowej drewna, materiałów budowlanych i wyposażenia sanitarnego). Umieszczenie prac określonych pod poz. 78 Działu III odnosi się jedynie do prac polegających na szlifowaniu lub ostrzeniu wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowaniu mechanicznym w przemyśle hutniczym i metalowym. Wnioskodawca wykonywał co prawda czynności polegające na ostrzeniu pił, jednakże - jak wskazał biegły - tartak, w którym pracował, należało kwalifikować jako tartak mały, którego park maszynowy nie wymagał zatrudnienia na tym stanowisku w pełnym wymiarze czasu pracy.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną odwołujący się wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi do rozpoznania, a w wypadku jej przyjęcia - wniósł o oddalenie skargi w całości oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego się kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurystycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Odnosnie tej przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, iż przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia

2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Przenosząc powyższe na grunt przedmiotowej sprawy stwierdzić należy, że skarga kasacyjna w zakresie wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania nie spełnia wymagań stawianych temu nadzwyczajnemu środkowi zaskarżenia.

Wывód skarżącego przemawiający - w jego ocenie - za oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej składa się w istocie z dwóch zarzutów: 1/ pominięcia oceny pracy ubezpieczonego dokonanej przez biegłego sądowego i „bazowania” przez Sądy obu instancji na zeznaniach świadków i wnioskodawcy (organ rentowy dzielając zdanie wyrażone przez biegłego wskazuje, że tartak, w którym pracował ubezpieczony, należało traktować jako tartak mały, którego park maszynowy nie wymagał zatrudnienia na tym stanowisku w pełnym wymiarze czasu pracy) oraz 2/ nieprawidłowej kwalifikacji pracy odwołującego się jako pracy na stanowisku określonym w Dziale III poz. 78 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

Nawiązująca do niepodzielonej przez Sądy orzekającej opinii biegłego, argumentacja autora skargi kasacyjnej, podważająca konieczność pracy ubezpieczonego na zajmowanym stanowisku w pełnym wymiarze czasu pracy, nie mogła odnieść zamierzonego rezultatu na obecnym etapie postępowania z uwagi na to, że kontrowersje wokół oceny poszczególnych dowodów i ustalania stanu faktycznego nie mogą być przenoszone do postępowania przed Sądem Najwyższym, który jest związany - zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. - ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (tak Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z dnia 29 października 2008 r., IV CSK 228/08, LEX nr 475287 czy z dnia 12 lutego 2015 r., I UK 212/14, LEX nr 1648699).

Natomiast co do kwestii kwalifikowania danej pracy jako pracy w szczególnych warunkach z uwagi na rodzaj branży, do której zaliczano pracodawcę, wypada zauważyć, że problem ten był tematem wielu wypowiedzi judykatury. W orzecznictwie Sądu Najwyższego prezentowane jest stanowisko, zgodnie z którym przyporządkowanie danego rodzaju pracy do określonej branży ma istotne znaczenie dla jej kwalifikacji, jako pracy w szczególnych warunkach.

Usystematyzowanie prac o znacznej szkodliwości i uciążliwości do oddzielnych działów oraz poszczególnych stanowisk w ramach gałęzi gospodarki nie jest przypadkowe, gdyż należy przyjąć, że konkretne stanowisko narażone jest na ekspozycję na czynniki szkodliwe w stopniu mniejszym lub większym w zależności od tego, w którym dziale przemysłu jest umiejscowione. Konieczny jest bezpośredni związek wykonywanej pracy z procesem technologicznym właściwym dla danego działu gospodarki (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 16 czerwca 2009 r., I UK 20/09 i I UK 24/09; z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, a także z dnia 14 marca 2013 r., I UK 547/12; niepublikowane). Oznacza to, że przynależność pracodawcy do określonej gałęzi przemysłu ma znaczenie istotne i nie można dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały przypisane w tym akcie prawnym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2011 r., III UK 174/10, niepublikowany).

Z drugiej strony, w judykaturze wyrażany jest też mniej rygorystyczny pogląd, zgodnie z którym możliwe jest przyjęcie, że pracownik wykonywał pracę w szczególnych warunkach, chociaż zatrudniający go zakład nie należał - według konwencji (nomenklatury) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - do określonej branży. Nie można bowiem bezwzględnie twierdzić, że pracownik zatrudniony w innej branży nigdy nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach na stanowisku przypisanym w rozporządzeniu tylko do określonej gałęzi przemysłu (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2008 r., I UK 381/07, LEX nr 494112, z dnia 25 września 2008 r., II UK 1/08, LEX nr 784938, z dnia 6 lutego 2014 r., I UK 314/13, niepublikowany i z dnia 26 marca 2014 r., II UK 368/13, niepublikowany).

Chybiona jest zatem teza skarżącego, że zaskarżony wyrok (wpisujący się w drugą z wymienionych linii orzeczniczych) zapadł z rażącym, widocznym *prima facie* naruszeniem prawa materialnego.

Reasumując: wobec niewykazania istnienia powołanych w skardze kasacyjnej przesłanek przedsądu, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji.

